

ONTBRANDEN

Walter Dornstedt

ONTBRANDEN

Roman

de>>>>
meent
—UITGEVERIJ—

Deze roman kwam tot stand met steun van de Gemeente Nissewaard

Vormgeving omslag: Randy van Dinter, Qiss
Vormgeving binnenwerk: Mat-Zet bv, Huizen
Foto van de auteur: Hans Wessels

© 2022 Walter Dornstedt

Dit verhaal is fictief. Alle namen, personages, plaatsen en gebeurtenissen zijn fictief gebruikt of zelfs geheel ontsproten aan de fantasie van de schrijver. Elke gelijkenis met werkelijke gebeurtenissen, achtergronden en bestaande personen, levend of dood, berust op louter toeval.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978 90 832 2764 1
NUR 301

www.uitgeverijdemeeent.nl

Voor R.D.

Ach, vriend, soms speelt de gedachte door mijn hoofd dat ik eigenlijk een uiterst gevaarlijk leven leid, want ik behoor tot de machines die kunnen *exploderen!*

– Friedrich Nietzsche, *Brief aan Heinrich Köselitz*

Tell me, I've still a lot to learn
Understand, these fires never stop
Believe me, when this joke is tired of laughing
I will hear the promise of my Orpheus sing

– David Sylvian, *Orpheus*

De oversteek

Hoewel al door haar geur aangekondigd – een diepzoete, nootachtige toon met een klein zuurtje eromheen – veroorzaakte de aanblik van de door de voorruit opdoemende fabriek een stroomstoot die dwars door mijn lijf joeg. De schok dwong mij een andere houding op de autostoel aan te nemen, zodat ik niet de macht over het stuur zou verliezen. Met moeite slaagde ik erin vanaf de snelweg de naar Spijkenisse afbuigende afslag op te rijden, zonder een gevaar voor het verkeer te vormen. Deze afslag vereiste een Houdini-achtig ontsnappingstalent, herinnerde ik me, omdat hij meteen, slechts een paar honderd meter na de uitgang van de Botlektunnel, als een chicane opdoemde. Het was natuurlijk een domme en fatale ontwerpfout geweest, die haakse aansluiting van de tunnel op de brug over het Hartelkanaal. Een fout die na al die jaren, nu ik eindelijk weer naar mijn geboortedorp terugkeerde, nog steeds niet was hersteld.

Hoe anders was dat in Los Angeles, mijn nieuwe stad aan de andere kant van de wereld: als daar iets veranderd moest worden om een fout in een verkeersknooppunt op te lossen, dan wachtte men daar niet mee. Belangrijke beslissingen konden ook in een flits worden genomen, je hoefde niet alles eindeloos te overdenken, elke onnozele kleinigheid te wikken en te wegen. Het leven kon sneller, zo had ik ervaren, en dat leverde doorgaans ook meer op. Een beter resultaat, meer erkenning, meer succes, meer geld. Het liefst was ik hier nooit meer teruggekomen, ging het door me heen, maar dat kon helaas niet anders.

Ik kwam tot stilstand voor het stoplicht dat rood opgloeide boven

de viersprong op de top van de rijheuvel, in de schemering van de vroege ochtend. Even de ogen sluiten en diep inademen, besloot ik, een paar seconden maar. De gloeiende ster achter mijn oogleden verpulverde in een waaier van wegdrijvende kristallen en naar binnen tuimelende fractals, die geen houvast vonden aan elkaar. Alsof ik door een caleidoscoop keek. De mix van benzeen en stookolie werkte als vlugzout. Die geur, hoe misselijkmakend ook, voelde voor mij als thuishomen. Mijn verzet tegen deze plek hield niet lang stand, moest ik erkennen. Ik was en bleef ten diepste een slappeling, een windvaan. Altijd op de vlucht, mijzelf veel te snel neerleggend bij een nederlaag. Welke mentale of genetische constellatie lag ten grondslag aan mijn middelmatige 59-jarige bestaan? En wat had deze plaats waar ik nu naar terugreed, Spijkenisse, te maken met de vorming van die existentiële humuslaag? De komende dagen zou ik dat, noodgedwongen, moeten gaan uitzoeken.

Toen ik mijn ogen opende, sprong het stoplicht juist van oranje naar rood en ik besepte met een schok dat ik even was weggeweest. Door de horizontale spijlen van de brugreling zag ik aan de rechterzijde, aan de voet van de brug, de stalen industrie zich verheffen in al haar gloeiende pracht, rook en vuur uitbrakend. De ketels werden gestookt, de vaten kolkten en de stoom werd onder immense druk door een myriade van dikke en dunne buizen gejaagd. Links naast het in de hemel priemende staketsel van schoorstenen van verschillende hoogte en breedte, bijeengehouden door een weefsel van steen, staal, beton en aarde, zag ik het grootste object in de omgeving: een soort reuzenaugurk die deels gehuld was in een lichtroze mist, waardoor hij nog mystieker leek dan hij van zichzelf al was. De duizenden in en op de installatie geschroefde lampen lieten de stalen stad flonkeren in het schemerdonker, alsof de zon en de sterren waren opgegraven uit een kil moeras.

Hij stond er dus nog steeds: de Flexicoker, het *pièce de résistance* van het megalomane renovatieproject van de Esso-raffinaderij dat in de jaren tachtig de regio in zijn greep had gehouden. De Flexi-

coker was destijds de inspiratiebron geweest voor de eerste computergame die ik mede had ontworpen, *Industry Tycoon*. Ik was daar op een voor het publiek onzichtbare manier 'beroemd' mee geworden en had er een zekere mate van welstand mee veiliggesteld. Het petrochemische fabriekscomplex in de Botlek had model gestaan voor een gesimuleerde wereld waarin oliebaronnen en lokale bestuurders de handen ineensloegen en de wereld naar hun hand zetten. Een puffend en steunend industrieel object in de fysieke werkelijkheid was veranderd in een digitaal object in een virtuele werkelijkheid, een beeld dat je naar believen kon oproepen, aanklikken, wegslepen en in een prullenmand deponeren. Het was confronterend om de Flexicoker nu weer in het echt aan te treffen en zich in zijn volle, fallische glorie voor mijn ogen te zien verheffen. De fysieke werkelijkheid is niet beter of slechter dan de virtuele realiteit, maar zij zal wel altijd weerbarstiger, wreder en vuiler zijn.

Zonder de bouw van die Augurk, zoals ik hem liefkozend was gaan noemen, zou de fabriek het einde van de twintigste eeuw niet hebben gehaald. Dan zou het Amerikaanse management de poort voorgoed hebben gesloten en zou de bevolking van Spijkenisse haar welvaart voor een belangrijk deel in rook hebben zien opgaan. De jaren tachtig waren sowieso al een tranendal geweest: een tijd van massaontslagen, een dreigende kernoorlog en een generatie die werd klaargestoomd voor een uitzichtloos leven zonder bestendige toekomst. Maar daar moest ik straks nog op terugkomen. Dat was voor nu te veel reflectie. En te veel nadenken was voor mij, Guus Mahler, al veel te vaak mijn achilleshiel gebleken.

Het licht sprong weer op groen en begon aan een nieuwe cyclus, die toch steeds dezelfde bleef. Ik schoof de versnellingspook een positie naar achter, tilde mijn rechtervoet langzaam van het rempedaal en stuurde behoedzaam de bocht in, naar links, naar de brug over het Hartelkanaal. Veiligheid voor alles: de vermoeidheid van de lange vlucht begon door te breken en mijn reactievermogen

moest sterk zijn verminderd. De brug leidde van het Rijnmondse vasteland naar het eiland Voorne-Putten, dat officieel tot Zuid-Holland behoorde maar geografisch, demografisch en psychologisch net zo goed bij Zeeland kon worden gerekend.

Toen ik het gaspedaal dieper intrapte en de auto voelde versnellen, zag ik hem vanuit mijn rechterooghoek: een fietser. Als een konijn uit een hoge hoed was hij tevoorschijn gekomen en hij slingerde zich nu met ware doodsverachting het kruispunt over. Daarna zou hij een bocht nemen, wist ik, en de diepte in duiken naar een fietsenstalling. Hij zou een tourniquet passeren, in een douche-ruimte het zweet van zich afspoelen, zijn werkkleding aantrekken, zijn helm opzetten en het nog in duisternis gehulde fabrieksterrein op lopen. Daar zou hij zich melden op een aangewezen plek en de orde van de dag bespreken met zijn collega's, zijn ondergeschikten of zijn superieuren. Dat laatste maakte eigenlijk geen moer uit, want de werkdag zou hoe dan ook verstrijken en hij zou zich aan het einde ervan weer in zijn inmiddels opgedroogde fietsplunje hijsen en de brug in omgekeerde richting oversteken. Deze dag was niet anders dan al die andere dagen.

Eén, twee seconden lang zag ik hem, de gestalte in zijn lycra fietspak. Het fluorescerend roze en groen van wat een nylon windjack moest zijn, lichtte op in het schijnsel van mijn koplampen: geen wit konijn, maar eerder een bonte papegaai. Zijn blauw spiegelende sportbril weerkaatste het licht nog feller. Slechte smaak was en bleef verblindend. Maar hoe kon hij zo plotseling zijn verschijnen? Terwijl ik peinzend verder de brug op reed, zag ik dat er, anders dan ik mij kon herinneren, niet langer een fietspad aan de rijbaan vastzat, gescheiden door een metalen hek, maar dat er een aparte fietsbrug was verrezen, oprijzend naast de oorspronkelijke brug voor gemotoriseerd verkeer. Het winterduister maakte om kwart voor zeven 's ochtends elke nauwkeurige waarneming tot een hachelijke onderneming. Alles was anders dan je op het eerste gezicht zou vermoeden.

Na de flitsende wielrenner kwam er nu een andere gestalte mij tegemoet fietsen. Wat ik zag, benam me de adem. De tweede fietser was een kleine man in een degelijke, donkerbruine of donkerblauwe winterjas, die licht voorover gebogen op zijn fiets zat, beide handen om de stuurstang geklemd, felrode sjaal om de hals geknoopt. Hij droeg een zilverkleurige bril die glinsterde in de weerschijs van de straatlantaarns en waarvan de glazen beslagen waren, terwijl de ademwolkjes uit zijn licht geopende mond opstegen langs zijn hoofd. Veel vaart maakte hij niet, ondanks het feit dat zijn inspanning hem grote moeite leek te kosten, getuige zijn gekwelde grimas. Die grimas was van een griezelige verstillings, als een Javaans masker dat in een scherpe plooi naar boven was getrokken bij de mondhoeken, de ogen toegeknepen in uiterste concentratie – of in agonie, daar leek het meer op. Een gelige, grauwe huid, zijn ogen heel licht van kleur, ijsblauw, de pupillen opaak, doorzichtig, ziende blind. Hij richtte zijn blik strak voor zich uit, misschien naar een voor mij onzichtbaar object in de verte waar hij routineus op afstevende, maar het scheen mij eerder toe dat hij zijn holle blik rechtstreeks in de gapende muil van de hel had geworpen. En hoewel elke pedaalslag hem dichterbij zijn eigen ondergang bracht, stond hij zichzelf geen ander geloof toe dan dat hij moest blijven trappen om aan dat miserabele lot te ontsnappen.

‘Keer om, ga niet verder, ga terug naar huis,’ mompelde ik voor me uit terwijl ik hem tevergeefs in de achteruitkijkspiegel probeerde te ontdekken. Maar hij was al de hoek om gegaan, precies zoals de wielrenner dat voor hem had gedaan. Die wielrenner, daar had ik niets mee, dat was een uitslover die zich schikte in de gang der dagen waarmee hij naadloos samenviel. Hoe kon je het anders in je hoofd halen om als een zuurstok door het leven te gaan? Maar met de gekwelde stumper die er achteraan kwam, voelde ik wel degelijk een verbondenheid, meer zelfs dan me lief was. Die bleke, broze man, zwoegend de brug op en af fietsend, doordrongen van zijn eigen misplaatstheid en tragiek, dat was niemand minder geweest

dan mijn eigen vader, op weg naar zijn ziellose werk in de Esso-raffinaderij. Hij was al meer dan tien jaar dood, verongelukt op de fiets, en het had hem blijkbaar behaagd om hier aan mij te verschijnen, precies hier, op deze overgang.

De nacht ging over in de dag, aarzelend, kleurloos. De ochtendzonnwist het niet te winnen van de schittering en de glorie die van de stalen stad afstraalden, maar dat had ik ook niet verwacht. De straatlantarens die de brug omzoomden doofden evenmin, bleven oranje smeulen, als wegwijzers, als een aansporing om de oversteek te wagen. Zo reed ik Spijkenisse binnen, voor het eerst in tien jaar.

Gevonden goed

De sleutel hing nog steeds aan mijn sleutelbos, mat en messing-kleurig, met een geribbeld oppervlak daar waar de wijsvinger een slag maakt om het slot open te draaien. De baard van de sleutel was in de ruim veertig jaar dat ik hem aan mijn sleutelbos had gehouden, dermate bot geworden dat ik hem pijnloos langs mijn rechterduim kon schrapen, weifelend of ik de volgende noodzakelijke stap zou zetten om hem ook echt te gebruiken. Ik wist dat als ik de deur zou openen en binnengaan, er net zomin een weg terug zou zijn als toen ik bijna veertig jaar geleden deze zelfde deur achter me dicht trok.

‘Hé, hallo... ja... jij daar...!’ klonk het achter me. ‘Wat heb je hier te zoeken? Of ben je soms de nieuwe bewoner?’

Op het voetpad dat langs het rijtje van vier huizen liep, langs een vormeloze groenpartij en een doodlopend parkeerplein, was een jonge vrouw gestopt die mij uit mijn gemijmer had gewekt. Haar hond tilde een achterpoot op en piste in het wilde weg over de stoeptegels, niet de moeite nemend zijn straal op de schamele struiken te richten. Ze staarde me ondertussen uitdrukingsloos aan. Een staffordshire-bulterriër, zag ik, en ook nog eens een heel lelijke, net zoals zijn bazin.

De buurt was er niet op vooruitgegaan. Slechte smaak en hufterig gedrag waren ook hier pandemisch geworden, zoveel werd mij op deze vroege ochtend meteen duidelijk. Hoewel ik daar, eerlijk gezegd, als buitenstaander niet zo snel een oordeel over kon vellen. Wellicht was deze vrouw een uitzondering en was de totale bevol-

king van Spijkenisse er juist op vooruitgegaan. Ik zou het de komende dagen te weten komen. Voor nu was het zaak dat ik die vrouw direct van een antwoord zou voorzien, voordat ze dat mormel op me af zou commanderen.

‘Nee, hoor, maakt u zich geen zorgen, ik ben de zoon van de vorige bewoner, mevrouw Mahler. Kende u haar? Ik blijf hier maar een paar dagen.’ Bij deze woorden lukte het me zelfs een soort glimlach om mijn mond te trekken. Het antwoord leek voorlopig voldoende, want ze trok de hond met een felle, korte ruk aan de leiband naar zich toe en vervolgde zwijgend haar wandeling, hoofdschuddend maar zonder mij nog aan te kijken. Pas toen ik de sleutel had omgedraaid, de deur had opengedruwd en half in de kleine hal stond, riep ze me nog wat na.

‘Ik woon hier aan de overkant’, galmde het over het plein, terwijl ze met royale armgebaren naar de voorgevel van haar woning wees, alsof ze een Boeing 747 naar zijn parkeerhaven wilde loodsen. ‘Als je wat wilt drinken of iets nodig hebt, bel je maar even aan. Twee weken geleden hebben ze in dat huis alles al afgesloten, volgens mij.’ Ze glimlachte en maakte een joviaal bedoeld handgebaar voordat ook zij naar binnen ging. Uit de schoorsteen op het pannendak van haar huis, dat identiek was aan het huis van mijn moeder, wolkte een gezellig dik wit rookpluimpje recht omhoog de oranje hemel in. Witte rook: het teken dat ik mocht binnentreden. Zo legde ik dat maar uit.

In tegenstelling tot wat de overbuurvrouw had beweerd, werkten de nutsvoorzieningen naar behoren en waren deze niet afgesloten. Zo was het mij ook toegezegd toen ik een goede maand geleden vanuit Amerika met de verhuurder contact had gehad: hij zou ervoor zorgen dat er stroom en warm water was, en ik zou ervoor zorgen dat het huis werd leeggemaakt en in zijn originele staat teruggebracht. Pas daarna zou de huisbaas de sloten laten uitboren en vervangen door nieuwe. Alsof er nooit iets gebeurd was.

Ik knipte de schakelaar in de gang een paar keer aan en uit, waarop het gele peertje in de zwarte, smeedijzeren hanglamp telkens braaf oplichtte, kwispelend bijna. Hij weigerde geen dienst, gehoorzaamde. Het was van het grootste belang dat ik deze handeling nog precies vijf keer zou herhalen, en dat deed ik dan ook, nog voordat ik mijn rugtas op de grond neerzette. Ik besloot dat het op deze dag sterk aan te raden was om het licht in de gang te laten branden, zodat het voor de vijfde keer indrukken van de schakelaar als vanzelf samenviel met het bezweren van het licht. Ook dat ontving ik als een gunstig teken. Ik zou het nodig hebben. Wees ervan overtuigd dat ik mij toen, op dat moment, volledig van mijn neuroses bewust was, net zoals ik dat nu nog steeds ben. Het gaat er echter niet om deze te leren bedwingen of onderdrukken, maar om er je voordeel mee te doen.

Met een paar passen was ik in de kleine keuken en moest vaststellen dat er niets was veranderd aan het bescheiden meubilair: een ronde formica tafel met drie eenvoudige stoelen eromheen. Boven de tafel hing nog steeds de rode plafondlamp die aan een breed gevlochten elastische draad hing. Als je trok aan de beugel aan de onderzijde van de lamp, herinnerde ik me, dan veerde de draad terug en rolde naar boven toe op, als een slak die bij de geringste aanraking razendsnel in zijn schulp terugplooit. Een typisch overblijfsel uit de jaren zeventig, die lamp, waarin de zoektocht naar ultiem gebruikscomfort werd gecombineerd met een poging tot futuristische vormgeving. De beoogde innovatieve functie was maar al te vaak een alibi om het ontwerp een brutale draai te kunnen geven. Helaas leidde deze designdrift tot een stortvloed van duizenden producten die massaal belandden in naar moderniteit snakkende huishoudens, terwijl ze beter nooit het levenslicht hadden kunnen zien.

Zo ook deze lamp. Hij was niet mooi van lelijkheid maar wist mij toch te vertederen. Ik zag voor me hoe mijn vader hem omhoog duwde om met een krijtstompje in de hand te kunnen reiken naar

de aan de muur bevestigde schoollei, waarop hij dan een belangrijke afspraak of niet te vergeten boodschap kraste. Zijn laatste notitie was door mijn moeder vereeuwigd en was nu nog steeds in mistige cijfers en letters te ontcijferen: een afspraak met zijn cardioloog. Ze had op mijn advies de lei met een speciale spray beneveld, waardoor de krabbel behouden was gebleven als ware het een tere aquarel. Ik besloot dat ik deze lei echt als allerlaatste object zou inpakken en in mijn reistas schuiven, voordat ik over drie dagen de voordeur voorgoed achter mij dicht zou trekken. Tot dat moment zou ik de op zichzelf nietszeggende notitie, hoe onleesbaar ook, als een heilzaam teken aan de wand over de woning laten waken.

Ik moest even wat drinken, voordat ik de verdere inrichting onder ogen kon komen. In de ijskast (*wij zeiden in Indonesië altijd 'frigidaire' en pas veel later, toen we in Nederland waren, 'ijskast', nooit 'koelkast'*) stonden nog drie blikjes cola en zelfs twee blikjes bier, zorgvuldig op een placemat geplaatst. Als er een bezoeker langskwam, zo was het devies van mijn moeder, dan was er altijd een koud biertje voorhanden, mocht hij daar trek in hebben. Dat schreef de wet der gastvrijheid voor en daaraan viel niet te tornen. In de praktijk kwam het erop neer dat het bier zijn houdbaarheidsdatum waarschijnlijk had overschreden, omdat de meeste van haar vrienden en familie waren overleden en er geen normale sterveling meer bij haar langskwam.

Het weerhield mij er niet van een bierblikje open te trekken en aan mijn lippen te zetten, terwijl ik de woonkamer inliep. Het bier smaakte niet, net zomin als het omeletje dat ik in het vliegtuig had proberen te eten, kort voor de landing op Schiphol. Het ging om het vocht en de calorieën, hield ik mezelf maar voor. Om op de been te blijven. De verticale grijze lamellen waren in het midden over de halve breedte van de kamer opengeschoven en ik keek snel om mij heen in de halfduistere kamer. Recht tegenover me hing een kleine Friese staartklok, waarvan de wijzers kwart voor vijf aanwezen. Hij zweeg, zijn slinger onbeweeglijk, de gewichten slechts

een paar centimeter boven de opgepoetste blankhouten parketvloer aan hun kettingen in een eeuwigdurende slaap.

De klok deelde de doorzonkamer in twee traditionele delen: links het eetgedeelte, rechts de zithoek. De eettafel stond er nog, de bijbehorende leren stoelen waren verdwenen. Ook het kleine, rode bankje was er niet meer, zag ik. En de aquarel erboven: ook weg, in rook opgegaan. Die aquarel was mij steeds dierbaarder geworden terwijl ik, op grote afstand in Amerika, had geprobeerd mij er een voorstelling van te maken. Ik kon mijn herinnering nu niet meer toetsen aan de werkelijkheid, zodat de aquarel alleen verder zou leven in de schatkamer van mijn verbeelding. Daar zou zij dus voortaan verblijven: dat halfnaakte, naar de grond gebogen meisje, vanaf haar heupen in een sarong gewikkeld, steunend op haar gestrekte rechterarm, haar hoofd licht zijlings gebogen, schuchter, wegstarend. De gestalte was met slechts een paar penseelstreken tot leven gewekt. Lijnen en kleurvlakken vervloeden: oker, lichtblauw, vaalrood, heel dun, bijna transparant, in een ademende balans. De contouren van de lijst hadden geen afdruk achtergelaten op de wit gesausde muur van grove structuur. Slechts het haakje dat ijdel uit de wand stak, was een aanwijzing dat er iets gehangen moest hebben dat er nu niet meer was.

Het schilderij was waarschijnlijk een van de eerste objecten die ten prooi waren gevallen aan degenen die zich, al dan niet rechtmatig, toegang hadden verschaft tot de woning. Nadat zij de waarde ervan op hun iPhone hadden gegoogeld, zouden zij het zonder scrupules hebben verkocht, waarschijnlijk voor een veel te laag bedrag. Hun geweten zouden ze hebben gesust met de gedachte dat het kunstwerkje een overblijfsel was van een ‘verderfelijke kolonialistische en seksistische cultuur’ waarmee ze niet geassocieerd wilden worden. Nee, dan konden ze er maar beter wat geld aan verdienen, en dat dan aan ‘iets goeds’ besteden, ter compensatie van... ja, van wat eigenlijk, vroeg ik me af. Voor mij was ‘Het Indische Meisje’ een epitaaf van Indische tederheid en elegantie. Daar

kon geen woke-terreur iets aan veranderen, dat kon geen grafrover van mij afnemen. Op de plek waar zij nu voor mij was, veilig opgeborgen in mijn herinnering, kon niemand haar nog kwaad doen.

‘Alles van waarde is weerloos,’ schreef Lucebert ooit, en die spreuk prijkte vroeger in groene neonletters op het gebouw van de Rotterdamse kunstacademie, goed te zien als je met de trein vanaf station Blaak de Maas overstak, op weg naar het Zuiden. Terwijl ik me omdraaide en met drie passen de eerste trede van de trap bereikte, bedacht ik dat als niets van waarde te beschermen was, je er nog geen genoeg mee hoefde te nemen dat mooie dingen kapot werden gemaakt.

De treden van de trap waren smal en hun onderliggende afstand was gering, passend bij de bescheidener maat der dingen zoals die in de jaren zeventig gold, toen de huizen in deze wijk, het Sterrenkwartier, gebouwd werden. De mensen waren toen kleiner, hun huizen waren kleiner, hun auto’s waren kleiner en hun materiële verlangens waren kleiner, omdat er toen eenvoudigweg minder *dingen* beschikbaar waren om naar te verlangen en de vraag ernaar niet koortsachtig werd aangewakkerd en via alle poriën doordrong in je hele lijf, als een virus dat zijn weerhaken in je organen slaat. Maar hun dromen waren groter, hingen opbeurend en geruststellend als dikke, warme wolken in een blauwe Teletubbieshemel die voor iedereen hetzelfde was.

Mijn ouders waren kleine Indische mensen, zeker naar Nederlandse maatstaven, en in de laatste jaren van hun leven waren ze ook nog eens bovenmatig gekrompen; blijkbaar loste het kraakbeen tussen Aziatisch geïmpregneerde botten sneller op dan bij Germaanse skeletten. Daar stond me dus nog wat te wachten. Nu lukte het me nog om in zes stappen de tweeëntwintig treden te nemen.

De smalle overloop waar je elkaar ternauwernood kon passeren, kwam uit op drie kamers, waarvan de kleinste de studeerkamer van mijn vader was geweest. De overige twee waren slaapkamers; de ene was vroeger het vertrek van mijn zus en nu een logeerkamer, en

de andere was de slaapkamer van mijn ouders, waarvan de deur nu gesloten was. Ik twijfelde geen moment en liet die deur gesloten. In plaats daarvan opende ik zonder aarzeling de deur van de badkamer. In de hoek, achter de geëmailleerde, door een blauwgroen douchegordijn afgeschermd badkuip, stond de lage wc. De natuur riep, een onverwachte zegening op grond van de ingecalculeerde verstoring van mijn bioritme. Ik knoopte mijn broek open en liet me op de bril zakken, waarbij ik dieper door mijn knieën moest zakken dan ik had verwacht. Het was in de badkamer donkerder en kouder dan in de rest van het huis. Ik huiverde terwijl ik snel mijn behoefte deed en was verbaasd geen plonsgeluid te horen nadat mijn uitwerpsel mijn lichaam had verlaten. Ik reinigde mijzelf met een paar vellen wc-papier – niet met de *botol cebok*. Dat deed ik allang niet meer. Ik trok mijn broek weer op en wierp een blik in de pot. Dat zag er gelukkig gezond uit.

Verlicht schoot ik verder de trap op en kwam uit bij mijn jongenskamer, die door een dunne wand was gescheiden van de ruime hal. De deur stond open en ik kon zien dat er een weinig daglicht door het dakraam naar binnen viel. Dageraad, eindelijk. Hoewel onder een schuin dak gebouwd, waarvan de dragende, horizontaal geplaatste houten balken donkerbruin waren geschilderd, was het grootste deel van de zolder goed begaanbaar zonder je hoofd te stoten. Aan de achterzijde van het huis, voor mijn gevoel altijd de voorzijde van mijn kamer, was over de gehele breedte van het woningblok een ruime dakkapel gebouwd, compleet met volwaardige raampartijen, wat de woning niet alleen praktischer maakte maar ook een gegoed burgerlijk cachet gaf. Het was een van de argumenten die mijn ouders ertoe hadden bewogen om dit huis te betrekken. Het zou hun eerste huis met een tuin worden sinds hun gedwongen vertrek uit Nederlands-Indië.

De kamer bleek kleiner van oppervlak dan ik me kon herinneren. En minder hoog. Hij was nagenoeg leeg. Behalve een ledikant dat in de lengte tegen de verre muur van de kamer was geplaatst,

stonden er slechts een heel fors bureau, schuin tegenover het bed, en een hoge witte kledingkast. Geen bureaustoel. Het bed was van een simpel model, zonder ombouw, en bestond uit een blank gelakt, maar inmiddels door de tijd bruin verkleurd spieraam op stalen poten met een dun matras als opgespannen canvas. Het stond loodrecht onder de nokgording van het spant, als een altaar in een schamele, verwaarloosde zijbeuk van een ooit stralende kathedraal. Een glimp ochtendlicht streek op het bed neer, aarzelend bleek-oranje, liefkozend bijna. Uitnodigend ook. Het leek me verstandig om deze vingerwijzing niet te negeren en te gaan zitten, misschien zelfs even te gaan liggen en uit te rusten. Ik had me voorgenomen om deze eerste dag meteen nuttig te besteden. Er was veel te doen: afspraken met een boedelruimer maken, of hoe heette zo iemand eigenlijk, en wellicht ook nog een aantal autoriteiten en instanties bellen ter afhandeling van de resterende formaliteiten. En met de verhuurder contact opnemen voor de overdracht van de sleutel. Deze afrondende taken vereisten een maximale alertheid.

Vanaf het bed keek ik de kamer rond. De zon begon door de gehaakte halve gordijntjes heen te wasemen, maar deed dat krachteloos, de warme tonen waren alweer uitgevloeid in een beige achtergrondverlichting. Het was voldoende verhelderend om het witte gipswandje waartegen de kledingkast was geplaatst, beter te kunnen onderscheiden. Die kast was, zo herinnerde ik me, geplaatst voor een los, met magneten op zijn plaats gehouden paneel, waarachter een bergruimte zich uitstrekte over de volle breedte van de kamer.

Zouden ze daar al geweest zijn?, vroeg ik me af terwijl ik de kastdeur opende. De kast was nog gevuld met kleding, opgehangen aan een roede en in keurige stapeltjes op planken gelegd. Op de bodemplank, onder de wat langere kledingstukken, stonden wat schoendozen. Op de bovenste plank, tussen een paar damestruien, lag een envelop, dichtgevouwen, waarin papiergeld bleek te zijn geschoven, een paar honderd euro in gebruikte biljetten van vijftig. Ik

nam het geld uit de envelop en schoof het in mijn broekzak. De envelop legde ik terug. Deze kast was dus misschien geopend, maar inderhaast en niet zorgvuldig geïnspecteerd. Anders was de envelop wel gevonden. Zou ook de afgeschutte bergruimte onontdekt zijn gebleven? Ik probeerde de kast opzij te schuiven, wat niet eenvoudig was omdat het bruine, deels vermolmde polyester tapijt eronder weerstand bood. Nadat ik mijn schouder ertegenaan had gezet en mijn volle gewicht had gebruikt, kon ik de kast wegduwen als een grote kei voor een geheime grot.

Nu zag ik een nauwelijks waarneembare naad tussen de twee panelen en twee platte handgrepen waarmee ik het rechterschot los klikte, uit de sponning tilde en tegen de kast plaatste. Ik boog en trad de ruimte binnen, tastend naar een lichtsakelaar, die ik, onderwijl tegen wat stompe, zware objecten op botsend, onder een van de hoogste dwarsbalken aantrof. Het moest een beweging zijn geweest die in mijn spiergeheugen was opgeslagen, want hoe lang was ik al niet meer in dit hok geweest? In ieder geval niet tijdens mijn laatste bezoek, dus het moest ongeveer vijfendertig jaar geleden zijn geweest. Het aangeknijpte licht was ongehoord fel, waardoor ik verblind werd, opveerde, terugdeinsde en met mijn achterhoofd pijnlijk tegen een plafondbalk stootte.

Toen mijn ogen waren geacommodeerd, moest ik vaststellen dat de ruimte nagenoeg leeg was. Er stonden slechts twee stapels van elk drie doorzichtige plastic kratten die met deksels waren afgesloten. Aan de rechterkant van de ruimte zag ik een soort metalen statief liggen, en ernaast een witte doos met blauwe strepen waarop een tekening van een haardroger was afgebeeld. Het rook muf, en tegen de balk boven mij zag ik wat zilvertisjes wegschieten tussen de ingedroogde lijkjes van hun soortgenoten, maar het was al met al een keurige, droge ruimte die opgeruimd was afgesloten zonder een groot en spannend geheim te herbergen. Tenzij de plastic kratten iets zouden bevatten dat tot de verbeelding sprak. Een mens moest blijven hopen, ook tegen beter weten in.

Ik tilde één voor één de kratten naar buiten en zette ze naast elkaar voor het bed. Elk krat was afgesloten met een scharnierend, vastzittend plastic handvat. De eerste twee kratten bevatten kinderkleding, speelgoed en allerhande snuisterijen, zoals nostalgische, uit tin vervaardigde miniaturen van een spinnenwiel, een kolenkit, een koffiekkan, drie of vier kop-en-schotels, alle ooit met zorg ter decoratie in een letterbak geplaatst, af en toe afgestoft en over een periode van vele verjaardagen bij elkaar gespaard. Een derde krat was volgepropt met carré gevouwen tafellakens en Perzische kleden van een merkwaardig kleine afmeting, maar van een koninklijke scharlaken pracht. Op de bodem, gewikkeld in een blauwe, fluwelen doek, vond ik ook het zilveren bestek dat mijn grootouders ooit hadden meegenomen uit Nederlands-Indië, gekocht van de laatste roepia die ze in hun beurs hadden.

Maar de echte schat ontdekte ik in het vierde krat. Daarin lagen, op een wirwar van krantenkaternen en steekmappen met knipsels en foto's, de zeven delen dagboek die ik vanaf 1981 of 1982 tot begin jaren negentig had bijgehouden. Een hemelsblauwe ringband en zes folio's met harde kaft, vier ervan plastic gelamineerd, decent donkerblauw en donkerrood, en twee uitgevoerd in grijs-roze gewolkt marmer. Ik nam de ringband op schoot, schoof met mijn rug op het bed naar achter tegen de koude muur en sloeg de map halverwege open. 'Deel twee' stond er geschreven op het eerste blad. Ik hield mijn adem in.